

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет філології

Кафедра української мови

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи комунікативної лінгвістики

Освітня програма 014 Середня освіта (бакалавр)

Спеціальність 014.01 Українська мова і література

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 27 серпня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи комунікативної лінгвістики
Викладач (-і)	Марія Голянич
Контактний тел. викладача	(0342)-59-60-08
E-mail викладача	kaf.ukr-movy@ukr.net
Формат дисципліни	Очна / заочна
Обсяг дисципліни	3 кр. ECTS
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Ср. 13.30-15.00
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна “Основи комунікативної лінгвістики” вивчає найзагальніші проблеми комунікативної лінгвістики, ключові проблеми лінгвальної комунікації, специфіку спілкування в різних комунікативних умовах, складники комунікативного акту, вагомі в міжособистісному спілкуванні.</p> <p>Навчальна дисципліна “Основи комунікативної лінгвістики” має такі базові поняття: комунікативна лінгвістика, дискурс, мовленнєвий акт, мовленнєвий жанр, комунікація, спілкування, інформація, комунікативний смисл, комунікативна діяльність, мовний код, вербальні і невербальні засоби спілкування, інтеракція, комунікативний крок у діалозі та ін.</p> <p>Сучасні проблеми розвитку українського мовознавства зумовлюють пріоритетність і актуальність функціонального аспекту дослідження мовних явищ, при якому кожна одиниця мови розглядається крізь призму мовленнєво-ментальної діяльності людини.</p> <p>У цьому процесі студентам важливо отримати достатньо повні, глибокі знання про характер спілкування, приховані механізми комунікації, вплив ситуативного і соціально-культурного контекстів на значення мовної одиниці.</p> <p>Значущими також є врахування співвідношення «текст/дискурс», розуміння їх природи і функцій, розкриття структурно-семантичних і прагматико-оцінних параметрів мовних (мовленнєвих) величин, що є складниками дискурсу; все це сприятиме розумінню процесів смислоутворення, тобто того, як відбуваються реальні процеси спілкування (комунікації).</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою викладання навчальної дисципліни “Основи комунікативної лінгвістики” є систематизовано розглянути найактуальніші проблеми, означені поняттям “комунікація”, розкрити предмет, завдання, категорії комунікативної лінгвістики, загальну закони спілкування та організацію засобів мовного коду в процесі комунікації.</p> <p>Основними завданнями вивчення дисципліни “Основи комунікативної лінгвістики” є такі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрити загальні наукові проблеми, пов’язані із формуванням знань про комунікативні процеси. 2. Виявити особливості організації засобів мови в різних типах спілкування в динамічних комунікативних ситуаціях. 3. Розглянути питання, пов’язані з характеристикою кооперативного і конфліктного спілкування. 4. Навчити практичному аналізу комунікативних ситуацій, які виникають у повсякденному житті чи зафіксовані в художній літературі. 5. Виробити практичні навички безконфліктного спілкування під час дискусій у ділових розмовах, поглибити знання про культуру мовлення. 	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>Знання:</p> <ul style="list-style-type: none"> – базові поняття комунікативної лінгвістики; – форми мовного спілкування; 	

- комунікативний акт, його складники;
- комунікативні інтенції, комунікативні стратегії і тактики, їхні види;
- основні принципи спілкування та максими їхнього втілення;
- види та засоби вираження імпліцитної інформації у процесі спілкування.

Уміння:

- аналізуючи художні, уснорозмовні тексти (діалоги, полілоги), правильно кваліфікувати комунікативні ситуації, зміст висловлювань;
- висловлювати міркування стосовно нових форм комунікативних практик;
- поглиблювати навички культури спілкування;
- розглядаючи фрагменти текстів (дискурсів), у яких опредметнено комунікацію, давати оцінку її учасникам, бачити за словом істинні наміри мовця й пізніше вчити цьому вміню школярів (важливий складник фахової підготовки учителя-словесника);
- використовувати правила і засоби ефективної комунікації в стандартних чи нестандартних комунікативних ситуаціях;
- дешифрувати приховані інтенції співрозмовника чи персонажів у дискурсі, передбачати їхні комунікативні ходи.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
8-й	Українська мова і література	четвертий	вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Комунікативна лінгвістика як наука і навчальна дисципліна.	Лекція	Згідно з пла- ном	Усна відповідь. Реферат.	30% 20%	Щозаняття. Згідно із темою.
Тема 2. Складники і форми комунікації.	Лекція	Згідно з пла- ном	Усна відповідь. Реферат.	30% 20%	Щозаняття. Згідно із темою.
Тема 3. Комунікативний акт, його компоненти. Загальна характеристика різновидів комунікативних актів.	Лекція	Згідно з пла- ном	Усна відповідь. Реферат.	30% 20%	Щозаняття. Згідно із темою.

Тема 4. Дискурс як процес і найзагальніша категорія організації мовного коду у спілкуванні.	Лекція	Згідно з планом	Усна відповідь. Реферат.	30% 20%	Щозаняття. Згідно із темою.
Тема 5. Дискурс – мовленнєвий жанр – мовленнєвий акт.	Лекція	Згідно з планом	Усна відповідь. Реферат	30% 20%	Щозаняття. Згідно із темою.
Тема 6. Імпліцитна інформація в тексті як дискурсі.	Лекція	Згідно з планом	Усна відповідь. Реферат.	30% 20%	Щозаняття. Згідно із темою.

Теми практичних занять

	Назва теми	Кількість Годин
1	Сутність, категорії комунікативної лінгвістики.	2
2	Спілкування як діяльність. Типи спілкування.	2
3	Компоненти комунікації.	2
4	Монолог, діалог і полілог, їхня організація.	2
5	Дискурс і текст, їхні типи.	2
6	Мовленнєвий жанр та мовленнєвий акт. Класифікація мовленнєвих актів.	2
7	Імпліцитність як текстова (дискурсивна) категорія, особливості її вираження.	2
8	Прагматичні аспекти комунікації	2
9	Комунікативні стратегії. Складники стратегій спілкування.	2

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється у таких вимірах: 100 балів – університетська шкала; шкала ECTS; національна шкала – чотирибальна із відповідними визначеннями (відмінно, добре, задовільно, незадовільно). Структура оцінки: залікова робота – 50%; усні відповіді – 30%; реферат – 20%.
Вимоги до письмової роботи	Контрольна робота має правильно (концептуально обґрунтовано) висвітлити 50+1% обсягу матеріалу.

Семінарські заняття	Оцінювання за п'ятибальною шкалою.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих завдань і форм роботи, отримання з кожного позитивної оцінки (п'ятибальна шкала), а також сумарної кількості балів не менше 50 за практичний курс (стобальна шкала).
7. Політика курсу	
Фаховість, професійність, фахова та загальна етика, чесність, об'єктивність, морально-етичне підґрунтя професійної мотивації, толерантність. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення 1 і Положення 2 .	
8. Рекомендована література	
Основна	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. – К.: “Академія”, 2009. – 376 с. 2. Бацевич Ф.С. Основи лінгвістичної прагматики: монографія. – Львів: ПАІС, 2013. – 336 с. 3. Маслова А.Ю. Введение в прагмалингвистику : учеб. пособие. М. : Флинта: Наука, 2007. – 152 с. 4. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями і проблеми : підручник / О.О.Селіванова. – Полтава: Довкілля, 2008. – 712 с. 5. Формановская Н.М. Речевое взаимодействие: коммуникация и прагматика. – М. : Изд-во «ИКАР», 2007. – 480 с. 6. Яценкова О.В. Основні теорії мовної комунікації: навч. посібник. – К. : ВЦ «Академія», 2010. – 240 с. 7. Українська мова : енциклопедія / редкол.: В.М. Русанівський, О.О. Тараненко (співголови), Зяблюк [та ін.] – [2-е вид. випр. і доп.] – К.: Українська енциклопедія, 2004. – 824 с. 	
Додаткова	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Абрамович С.Д., Чікарьова М.Ю. Мовленнєва комунікація: підручник. – К.: ЦНЛ, 2004. – 327 с. 2. Азнабаева Л.А. Языковая перспекция / Изд-во Башкирск. ун-та. – Уфа, 2002. – 186 с. 3. Арутюнова Н.Д. Язык и мир человека // Арутюнова Н.Д. [2-е изд]. – М. : Языки русской культуры, 1999. – 896 с. 4. Бабич Н.Д. Культура фахового мовлення : навч. посібник / [за ред. Н.Д. Бабич]. – Чернівці : Книги – ХХІ, 2005. – 572 с. 5. Бабич Н.Д. Практична стилістика і культура української мови : навч. посіб. / Н.Д. Бабич. – Львів : Світ, 2003. – 432 с. 6. Бахтін М.М. Висловлювання як одиниця мовленнєвого спілкування / Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. [за ред. М. Зубрицької]. – Львів : Літопис, 2001. – С. 406–415. 7. Бахтін М.М. Проблема тексту в лінгвістиці, філології та інших гуманітарних науках / Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. [за ред. М. Зубрицької]. – [2-ге вид.] – Львів : Літопис, 2002. – С. 216–321. 8. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної девіатології / Ф.С. Бацевич. – Львів : Видавничий центр ЛНУ, 2000. – 237 с. 9. Безсмертна Н. Поняття «комунікація» у філософському аспекті. // Українознавство. – 2011. – К. 2. – С. 163-166. 10. Венгринюк М.І. Адресат в інтеракціях діалогу. // Вісник Прикарпатського університету. Філологія. – Івано-Франківськ : Плай, 2003. – Вип. VIII С. 81–86. 11. Венгринюк М.І. Непрямі мовленнєві акти як засіб адресації в художньому тексті. // Українознавчі студії. – № 4–5. – 2002–2003. – С. 81–86. 	

12. Голодюк Я. Інтернетна комунікація крізь призму епістолярного та розмовно-побутового стилів сучасної української мови. // Вісник Прикарпатського університету. Філологія. – Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпат. нац. ун-ту ім. В.Стефаника, 2012–2013. – Вип. 38–39. – С. 391–396.
13. Голянич М. Лінгвістичний аналіз тексту: словник термінів / М.Голянич, Н.Іванишин та ін. – Івано-Франківськ: Сімик, 2012. – 392 с.
14. Гнатюк Я.С. Комунікативний потенціал культурної предикації. – Івано-Франківськ : Вид-во «Лілея-НВ», 2019. – 364 с.
15. Гуйванюк Н.В. Слово – Речення – Текст : Вибрані праці / Н.В. Гуйванюк. – Чернівці : Черн. нац. ун-т, 2009. – 664 с.
16. Єрмоленко С. Формування української мовної особистості // Українознавство. – 2010. – № 1. – С. 120–123.
17. Єщенко Т.А. Лінгвістичний аналіз тексту : навч. Посібник / Т.А. Єщенко. – К.: ВЦ “Академія”, 2009. – 264 с.
18. Загнітко А.П. Сучасні лінгвістичні теорії : монографія / А.П. Загнітко. – 2-е вид., випр. і доп. – Донецьк : ДонНУ, 2007. – 219 с.
19. Имплицитность в языке и речи / отв. ред. С.Г. Борисова, Ю.С. Мартемьянов. – М. : Языки русской культуры, 1999. – 200 с.
20. Иссерс О.С. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи. Изд. 3-е, стереот. – М. : Едиториал УРСС. – 2002, 284 с.
21. Кэмерон Д. Разговорный дискурс : Интерпретация и практика. – Харьков: “Гуманитарный центр”, 2015. – 316 с.
22. Кондратенко Н.В. Діалогічність як принцип створення та функціонування художнього дискурсу. // Діалог : Медіа-студії. – 2010. – № 11. – С. 130–137.
23. Криницька О.І. Комунікативна стратегія і комунікативна тактика: структурно-функціональні параметри понять / Ольга Криницька // Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича : зб. наук. праць. Вип. 428–429. Слов’янська філологія / наук. ред. Бунчук Б.І. – Чернівці : Рута, 2008. – С. 258–263.
24. Криницька О.І. Особливості втілення авторської комунікативної стратегії у художньому тексті (на матеріалі драм Олександра Олеса, Миколи Куліша, Володимира Винниченка) / О.І. Криницька // Вісник Сумського державного ун-ту. Серія Філологія. – № 2. – Суми : Вид-во СумДУ. – 2008. – С. 107–119.
25. Мартинюк А.П. Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики. / А.П. Мартинюк – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2011. – 196 с.
26. Мацько Л.І. Культура української фахової мови : навч. посіб. / Л.І. Мацько, Л.В. Кравець. – К. : ВЦ Академія, 2007. – 360 с.
27. Мацько Л.І. Риторика : навч. посіб. / Л.І.Мацько, О.М. Мацько. – К. : Вища шк. ,2003. – 311 с.
28. Невідомська Л.М. Імпліцитність: мовносистемний аспект : монографія / Лілія Невідомська. Харків : Ранок-НТ, 2012. – 116 с.
29. Пономарів О. Стилїстика сучасної української мови : підручник / О. Пономарів. – 3-е вид., доповн. і випр. – К. : Довіра, 2006. – 510 с.
30. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава: Довкілля, 2010. – 844 с.
31. Семенюк О.А. Основи теорії мовної комунікації: навч. посібник / О.А. Семенюк, В.Ю. Паращук. – К.: ВЦ „Академія”, 2010. – 240 с.
32. Серль Дж. Р. Классификация иллокутивных актов. // Новое в зарубежной лингвистике. – М. : Прогресс, 1986. – Вип. 17 : Теория речевых актов. – С. 170–174.
33. Серль Дж. Р. Что такое речевой акт? // Новое в зарубежной лингвистике. – М. : Прогресс, 1986. – Вип. 17 : Теория речевых актов. – С. 151–169.
34. Сусов И.П. Лингвистическая прагматика. – Винница : Нова Книга, 2009. – 272 с.
35. Ткачук В.М. Категорія суб’єктивної модальності : монографія. Тернопіль : Підручники й посібники, 2003. – 240 с.

36. Формановская Н.М. Речевое общение: коммуникативно-прагматический подход. – М. : Рус. язык, 2002. – 186 с.
37. Фролова І.Є. Стратегія конфронтації в англомовному дискурсі : монографія / Фролова І.Є. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2009. – 344 с.
38. Шабат-Савка С.Т. Іntenція мовця і прагматика емоційного дискурсу (на матеріалі прози Юрія Федьковича). // Науковий вісник Чернівецького ун-ту [зб. наук. пр. / наук. ред. Б. І. Бунчук]. – Чернівці : Рута, 2011. – Вип. 547–548 : Слов'янська філологія. – С. 203–209.
39. Шабат-Савка Психолінгвістичний вимір комунікативної інтенції: субстанція мови та син таксування / Світлана Шабат-Савка // Психолінгвістика : зб. наук. праць. – Переяслав-Хмельницький : ФОП Домбровська Я.М., 2018. Вип. 24 (2). – С. 321–339.
40. Шевченко І.С. Проблеми типології дискурсу. // Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен : колективна монографія / [за заг. ред. Шевченко І.С.]. – Харків : Константа, 2005. – С. 233–236.

Викладач :

М. Голянич